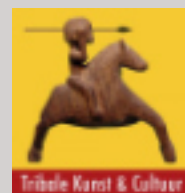

Footprints

Nieuwsbrief
van de
Vereniging
Tribale Kunst
en Cultuur

13e jaargang
nummer 1
februari 2025

Beste Leden,

De Footprints heeft wederom een opfrisbeurt ondergaan. Om deze nieuwsbrief beter leesbaar te maken op de telefoon en de tablet zijn de kolommen en de grootte van de letters aangepast. Ik hoor graag of dit tot een betere leesbaarheid leidt.

De redacteur, André Smit, Footprints@xs4all.nl

In dit nummer

2. Uit de vereniging
3. Van buiten de vereniging
5. Externe agenda
6. Uitgelicht
7. Activiteiten van leden
10. Websels

Collectie Theodor Koch-Grünberg zie
rubriek Websels

UIT DE VERENIGING

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Natuurhistorisch en Volkenkundig museum Oudenbosch
Markt 30a (in de poort) 4730AD Oudenbosch (West-
Brabant).

inloop: 10.30 uur

Hierbij een herinnering voor onze ledenvergadering op 23 februari aanstaande. Fijn als u zich al opgegeven heeft, voor alle anderen is dit als herinnering bedoeld.

Tijdens het morgenprogramma legt het bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid in het afgelopen jaar, er wordt u een lunch aangeboden en daarna volgt een korte boekpresentatie van ons lid Henk Horsten (zie pagina 8) en een lezing van Gi Mateusen.

De stukken die bij de vergadering horen staan binnenkort op de website ([Leden pagina's - Tribale Kunst en Cultuur](#)) en worden aan de deelnemers ongeveer één week voor de vergadering toegezonden, samen met een deelnemerslijst.

Gi Mateusen geeft een lezing met als thema “waarzeggerij”. Aan de orde komen o.a. wrijforakels van de Luba en Kuba (Congo), kauri-orakel van de Yoruba (Nigeria), de waarzeggersmand van de Chokwe (Angola) en enkele minder bekende systemen uit Kameroen.

We nodigen u uit om u aan te melden vóór 12 februari zodat wij het aantal deelnemers tijdig aan de catering kunnen doorgeven.

Aanmelden graag via: tribalekunstencultuur@gmail.com

Micro Sponsors

Afgelopen jaar hebben we een positief financieel resultaat behaald. Dit was te danken aan enkele financiële gunsten, waaronder sponsorgelden van een aantal leden. Hierdoor was het niet nodig om de contributiegelden te verhogen en kunnen we investeren in diverse verenigingsactiviteiten.

Mogelijk zijn er ook dit jaar leden die bereid zijn een extra bedrag (bij voorkeur jaarlijks) aan de vereniging te schenken. Indien gewenst, kunnen we deze bijdragen één keer per jaar vermelden in de nieuwsbrief.

Afrika Museum Berg en Dal rechtbank deed uitspraak

In 1954 richtten de paters van de Congregatie van de Heilige Geest (de paters) het Afrika Museum op in Berg en Dal. In 2014 vond een fusie plaats tussen verschillende etnografische musea onder de naam Nationaal Museum van Wereldculturen (NMVW).

Er ontstond een conflict tussen de paters en het NMVW o.a. over het museumbeleid en over wie eigenaar is van de museale collectie van het Afrika Museum. Als gevolg van dit conflict sloot op 27 november 2023 het Afrika Museum haar deuren voor het publiek.

Geschil over eigendom collectie Afrika Museum

Volgens de paters is (vrijwel) de gehele museale collectie en ook de inventaris in bruikleen gegeven. Volgens NMVW gaven de paters alleen de oorspronkelijke collectie van de paters in bruikleen en is zij eigenaar geworden van het andere deel van de collectie en de inventaris. Beide partijen verwijzen naar de gesloten overeenkomsten en de totstandkoming daarvan.

NMVW moet collectie teruggeven

Bij de uitleg van een overeenkomst kijkt de rechtbank niet alleen naar de letterlijke bewoordingen, maar ook naar de bedoeling van partijen en naar hetgeen zij redelijkerwijs van elkaar mochten verwachten. De rechtbank is van oordeel dat het de bedoeling van partijen is geweest dat de paters (vrijwel) de gehele museale collectie in bruikleen gaven aan NMVW. Voor de paters was namelijk behoud van de museale collectie van groot belang. NMVW moet de museale collectie (en daarmee samenhangende zaken) daarom teruggeven. De inventaris is wel in eigendom overgedragen. Die hoeft NMVW niet terug te geven.

Bron: persbericht rechtbank Gelderland

Schedels in het nieuws

Het 'rommelt' wat betreft de verkoop en het bezit van menselijke resten. Musea en veilinghuizen weten nog niet goed wat ze ermee gaan/moeten doen.

Een kort overzicht:

Veilinghuis The Swan in Tetsworth heeft uit de veiling een tsantsa, een gekrompen hoofd, teruggetrokken. De gehoornde schedel van de Naga leverde een felle reactie op van het Forum for Naga Reconciliation. Het Forum zei in een mediaverklaring dat het de onmenselijke en gewelddadige praktijk veroordeelt waarbij inheemse voorouderlijke menselijke resten in de 21e eeuw nog steeds verzamelobjecten zijn.

Veilinghuis The Swan reageerde met: "We hadden ons niet gerealiseerd welke aanstoot de antieke schedel van de Naga zou veroorzaken. Hoewel we wettelijk het recht hebben om het artikel in onze verkoop op te nemen, hebben we als teken van respect voor de Naga het artikel uit de verkoop gehaald."

Het Pitt Rivers Museum in Oxford heeft in 2023 besloten zijn verzameling van gekrompen hoofden terug te trekken uit de tentoonstelling. Dit werd gedaan als onderdeel van hun poging om de collectie te dekoloniseren en respect te tonen voor de culturen van herkomst. De beslissing werd zowel geprezen als bekritiseerd, waarbij sommigen het zagen als een belangrijke stap richting gerechtigheid, terwijl anderen het zagen als een verlies van educatieve waarde. Een ander voorbeeld is het Missiemuseum in Steyl, dat van plan was vijf schedels uit Papoea-Nieuw-Guinea terug te geven. Echter, de lokale bevolking weigerde de teruggave, omdat ze de schedels als onderdeel van een ver verleden beschouwden en vreesden dat het terugbrengen van deze voorwerpen ongeluk zou kunnen brengen, vooral als het ging om schedels van voormalige vijanden.

Bij veilinghuis de Zwaan in Amsterdam is in november een schedel van de Fon uit Benin geveild. Meer dan tweehonderd internationale wetenschappers hebben een protestbrief geschreven aan het veilinghuis. Zij stellen dat in bepaalde culturen in Benin het verkopen van voorouderlijke resten ingaat tegen "praktijken van rouw en spirituele rituelen waarbij de doden worden betrokken". De briefschrijvers stellen dat de schedel op zijn minst ten onrechte verkregen is of gestolen is van een altaar. Michiel Boerma verzet zich hiertegen. "Dat is een zeer onwetenschappelijke suggestie, veel te kort door de bocht." De schedel bevond zich al meer dan vijftien jaar in de collectie van een Nederlandse verzamelaar. Hoe of waar hij die heeft verkregen, is niet bekend. De schedel is ondanks de brief toch geveild, maar het veilinghuis heeft wel besloten in de toekomst geen menselijke resten te verkopen.

De met stenen bezette schedel van de Mixteken uit het Wereldmuseum Leiden is op verzoek van Mexico teruggegeven. De schedel, aangekocht in de jaren 60, is recent samengesteld uit oudere delen. De schedel is door het ministerie van OCW overhandigd aan de Mexicaanse ambassade in Den Haag.

EXTERNE AGENDA

Van Utrecht naar Flores

VerzamelaarsJaarbeurs

Jaarbeurs Utrecht
1 en 2 maart 2025

Mapuche: een gemeenschap in beweging

Wereldmuseum Leiden
Over de migratie van de Mapuche in Chili
t/m 20 juni 2025

In de Ban van Goud

Wereldmuseum Leiden
De spirituele en materiële aantrekkingskracht van goud
t/m 26 oktober

Congopanorama

AfricaMuseum Tervuren
De kunst van koloniale propaganda
9 mei 2025 – 19 april 2026

Hollywood op Flores

Missiemuseum Steyl

17 januari – 29 juni 2025
Speelfilms uit de jaren '20 en '30 van pater Simon Buis
gemaakt op het eiland Flores.

Mapuche 1902

EXTERNE AGENDA

een tentoonstelling uitgelicht

In het Barbier-Mueller Museum in Genève is een nieuwe tentoonstelling geopend gewijd aan de schilden van Afrika. De tentoonstelling biedt een blik in de wereld van Afrikaanse schilden, waarbij de verschillende toepassingen worden verkend, evenals de rijkdom aan materialen die wordt gebruikt bij het maken van de schilden: hout, terracotta, metaal, leer of schelpen ...

Aan de hand van een selectie objecten uit verschillende regio's onthult deze tentoonstelling zeldzame en symbolische stukken, die getuigen van de centrale rol van deze verdedigingswapens in oorlogszuchtige, rituele en sociale praktijken. De tentoonstelling onderscheidt zich door zijn verbazingwekkende diversiteit en visuele rijkdom.

Te zien tot 28 september 2025
Barbier-Mueller Museum, rue Jean-Calvin 10, 1204 Genève
[klik hier](#)

Schild collectie Barbier-Mueller

ACTIVITEITEN VAN LEDEN

15 en 16 februari

Met veel plezier nodigen we u uit voor Papua Blues: een rijk programma rondom boeken, hedendaagse kunst, jazzmuziek en tribale kunst in het pand van voormalig Galerie Hoogenbosch, Stationsweg 66 te Gorredijk.

Te zien, te beluisteren, te horen en te bewonderen zijn het werk van Alexander Reeuwijk, Koos Knol, Han Bennink, Krin Rinsema, Wim Bouwman en Reinier Baas.

Voor de tribale kunst biedt Koos Knol mooie stukken uit zijn collectie Oceanië, is er een selectie van tribale kunst uit een bijzondere nalatenschap en uitverkoop van hedendaagse- en tribale kunst van voorheen Galerie Hoogenbosch.

Exposities met werk van Krin Rinsema en Han Bennink.

Zaterdag inloop vanaf 13.00 uur.

14.00 uur een voordracht door expert Oosterse kunsten en etnografica Wim Bouwman over Schoonheid kun je leren zien.

15.00 uur lezing van Alexander Reeuwijk over zijn boek Oog in oog met de goden.

Zondag is er tijd voor ontmoeting, gezelligheid en het bezichtigen van de tentoonstellingen. Kunstenaars en auteurs zijn zoveel mogelijk aanwezig, de schrijvers zijn uiteraard bereid hun boek te signeren

U bent uitgenodigd door Alexander Reeuwijk, Annemiek Ebbink, Atze Hoogeveen, Han Bennink, Jaap Wolters en Koos Knol

Papua Blues, Uitgeverij Noordhoek € 19,90
In dit boek beschrijft Koos Knol zijn jeugd
in Papoea-Nieuw-Guinea

PUBLICATIES VAN LEDEN

Tribal metal in Africa deel 2

TRIBAL METAL IN AFRICA – CURRENCIES, RITUAL
OBJECTS AND UTENSILS FROM WEST AFRICA
HAH collectie catalogue part II

De ruim 300 in dit boek afgebeelde en beschreven metalen objecten zijn afkomstig uit West-Afrika. Het zijn alledaagse gebruiksvoorwerpen en objecten die een rol speelden bij belangrijke rituele en ceremoniële gebeurtenissen. Maar ook voorwerpen die in het verleden dienden als ruil- of betaalmiddel of als statusverhogende prestigeobject, dat tevens als een vorm van waarde-opslag fungeerde. Kortom, voorwerpen die gewoonlijk worden aangeduid als traditionele valuta of primitief geld.

Tekst: Henk A. Horsten
Fotografie: Marja Voskuilen-Groen

Engelstalig, rijk geïllustreerd
Formaat 21 x 21 cm, 152 spiraal gebonden pagina's

Prijs €32,- exclusief verzendkosten
Verkrijgbaar vanaf begin februari 2025, beperkte oplage

Besteladres: HAHcollectie@gmail.com

Soedan, dieren en Zuid-Amerika

Sudan Notes and Records - Sudan Memory

Sudan Notes and Records (SNR) was een vooraanstaand Afrikaans wetenschappelijk tijdschrift over Soedanese studies, dat onafgebroken werd gepubliceerd van 1918 tot 1984. Van 1997 tot 2001 verscheen een nieuwe reeks. Sudan Notes and Records tot 1920.

Sudanese archive

Een site met artikelen. Ik vond hier bijvoorbeeld 94 artikelen over schilden.

The Museum of Zoomorphic Archives

Deze website laat je de presentatie en symboliek van dieren in de Afrikaanse kunst zien. Je zult objecten zien van de Bamana, Fante, Yoruba, Baule, Bwa, Kongo, Asante, Benin, en Kuba.

Het legt uit welke sleutelrol veel van de dieren spelen in zowel de Afrikaanse kunst, als in het dagelijks leven van genoemde volken.

Die Theodor Koch-Grünberg Sammlung des Museum Natur und Mensch

Ter gelegenheid van de 150ste geboortedag van de bekende Zuid-Amerikaanse onderzoeker en etnoloog Theodor Koch-Grünberg wordt de collectie, die hij schonk aan het toenmalige Museum voor Natuurlijke Historie en Volkenkunde, online gepresenteerd

Goudgewicht Akan Wereldmuseum Leiden

Footprints is de nieuwsbrief van de Vereniging Tribale Kunst en Cultuur en wordt zes keer per jaar aan de leden verzonden.

Voor €55,00 per jaar bent U lid en ontvangt U ook ons kwartaalblad.

Uitschrijven van deze nieuwsbrief kan door het sturen van een mail naar:

tribalekunstencultuur@gmail.com